

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

Tessa Beeloo (Volt)
Lies van Aelst (SP)
Nico de Jager (SGP)
Adem Mustafa Negash (GL-PvdA)
Djoeki van Woerden (ChristenUnie)
Evita Rozenberg (D66)
Carla van Viegen (PvdD)
Thea Both-Verhoeven (CDA)
Frans van Zaalen (JA21)
Ad Merks (BBB)
Ellen Verkoelen (50 Plus)
(d.d. 14 december 2023)

Nummer
4032

Onderwerp
PFAS in zeeschuim en zeelucht langs de kust

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Langs de hele Nederlandse kust komt PFAS voor in zeeschuim op het strand¹. Het RIVM heeft dat vastgesteld bij onderzoek en op 12 december 2023 gepubliceerd², nadat de Vlaamse overheid eerder dit jaar een waarschuwing hiervoor had uitgebracht³. Uit de metingen blijkt dat de concentraties PFAS in het Nederlandse zeeschuim vergelijkbaar zijn met die in Vlaanderen. Ook in de Belgische zeelucht zitten opvallende hoge concentraties PFAS, Dat blijkt uit een eerste verkennende studie van de Vlaamse onderzoeksinstituut VITO.⁴ Uit recent RIVM-onderzoek blijkt dat een groot deel van de Nederlandse bevolking via voeding en drinkwater al te veel PFAS binnenkrijgt. Dit maakt dat in principe elke extra blootstelling onwenselijk is.⁵ Milieuchemicus Chiel Jonker van de Universiteit Utrecht vindt dat een waarschuwing wél op zijn plek zou zijn. "Bijna niemand weet hiervan, en bewustwording is belangrijk."

1. *Hoe wordt de hoeveelheid PFAS in zeeschuim die mensen binnenkrijgen bij verschillende activiteiten in zee of langs het strand gemeten? Welke acties van de provincie vloeiden hieruit voort?*

¹ <https://nos.nl/artikel/2501332-ook-in-nederland-zit-pfas-in-zeeschuim-maar-nog-geen-waarschuwing>

² <https://www.rivm.nl/nieuws/pfas-in-zeeschuim-langs-nederlandse-kust>

³ https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1675173607/VITO - PFAS in zeewater en zeeschuim - Eindrapport 30.01.2023_vfgddv.pdf

⁴ https://reflabos.vito.be/onderzoeksrapporten/2023_06_21_PFAS_Vlaanderen_kust.pdf

⁵ <https://www.rivm.nl/nieuws/nieuw-onderzoek-bevestigt-mensen-in-nederland-krijgen-te-veel-pfas-binnen>

Antwoord:

Het RIVM-rapport dat hierboven door de vraagstellers is aangehaald is op de datum van publicatie (12 december) samen met een Kamerbrief⁶ door middel van een Lid GS-brief aangeboden aan uw Staten (PZH-2023-845825136). In dit rapport is aangegeven dat er geen gestandaardiseerde manier is om blootstelling aan chemische stoffen in zeeschuim te berekenen.

De provincie sluit aan bij het landelijke beleid, gevoerd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (hierna ministerie). Het ministerie heeft in een Kamerbrief opgenomen dat als vervolg op het zeeschuimonderzoek de blootstellingsroute via zeeschuim meegenomen zal worden in het brede PFAS-onderzoeksprogramma van het RIVM⁷. In dit programma worden de verschillende PFAS-bronnen waaraan mensen blootstaan, dus ook zeeschuim, met elkaar vergeleken om zo te zien waar het beste maatregelen kunnen worden genomen om de inname van PFAS te verminderen. Dit onderzoek loopt van 2023 tot en met 2025.

2. *Het RIVM geeft aan dat het nog onduidelijk is hoeveel PFAS strandgangers binnenkrijgen, en bij welke activiteit. Hoe gaat de provincie dit zo snel mogelijk in kaart brengen? Wat is daarvoor de tijdsspanne?*

Antwoord

Onderzoek naar blootstelling aan PFAS valt buiten de taken van de provincie en zal worden meegenomen in het brede PFAS-onderzoeksprogramma van het RIVM. Zie antwoord vraag 1.

3. *Op welke plekken zijn er metingen gedaan door de provincie Zuid Holland en was daar ook sprake van te weinig zeeschuim zoals het RIVM aangeeft om tot betrouwbare meetresultaten te komen? Op welke wijze gaat de provincie proberen alsnog betrouwbare meetresultaten te verzamelen en te analyseren?*

Antwoord

Zoals vermeld in bovengenoemd RIVM-rapport zijn in Zuid-Holland metingen gedaan in Rockanje, Hoek van Holland, Scheveningen en Katwijk aan Zee. Op alle vier de locaties was voldoende zeeschuim aanwezig. De provincie gaat deze locaties daarom niet opnieuw bemonsteren.

4. *Is het college bereid om nader onderzoek te laten uitvoeren naar de risico's voor de gezondheid van mens en dier?*

Antwoord

Zie antwoord 1 en 3.

5. *Zijn er specifieke gebieden langs de kust waar de concentraties PFAS in zeeschuim bijzonder hoog zijn? Zo ja, welke maatregelen zijn er genomen of overwogen voor deze gebieden?*

Antwoord

Nee, de verschillende metingen langs de Nederlandse kust laten vergelijkbare PFAS concentraties zien. Plekken met relatief veel hogere concentraties, zoals in Knokke (België) zien we in Nederland niet.

⁶ [Kamerbrief bij RIVM-analyse PFAS in zeeschuim | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁷ [Onderzoeksprogramma PFAS | RIVM](#)

6. *Is de bron van de PFAS te lokaliseren? Is de concentratie PFAS in de rivieren hoger dan in zee? Of is het aannemelijk dat de PFAS via zeestromen vanuit andere landen richting de Nederlandse kust stroomt?*

Antwoord

Het is niet mogelijk om de bron van PFAS langs de Nederlandse kust te lokaliseren. PFAS wordt wereldwijd aangetroffen en verspreiding vindt plaats langs diverse routes. Een onderzoek uit 2021 naar PFAS in de Rijkswateren⁸ laat zien dat de concentraties in het zoute milieu over het algemeen lager zijn dan die in de zoete wateren voor het geanalyseerde jaar 2020 (hetgeen verklaarbaar is vanwege de optredende verdunning). In hetzelfde onderzoek wordt aangegeven dat PFAS in de Rijkswateren hoofdzakelijk uit diffuse bronnen komt, dat wil zeggen dat de verontreiniging niet op één bepaalde plek ontstaat, maar over een groter gebied plaatsvindt. Ook blijkt uit het rapport dat de aanvoer voornamelijk via de grote rivieren lijkt plaats te vinden.

7. *Is er een verloop zichtbaar in de metingen, is de concentratie PFAS aan de kust in het ene seizoen hoger dan in het andere seizoen?*

Antwoord

Op basis van dit onderzoek, waarbij monsternamen in één seizoen heeft plaatsgevonden, is dit niet aantoonbaar.

8. *Is het college het met de indieners eens dat openbaarheid van deze informatie meerwaarde heeft, in de eerste plaats voor de betrokken omwonenden en strandgangers?*

Antwoord

Betrokkenen communiceren open en transparant over het onderzoek en de gevonden waarden. Het rapport en de meetgegevens zijn openbaar, zie de website van het RIVM: (<https://www.rivm.nl/nieuws/pfas-in-zeeschuim-langs-nederlandse-kust>).

9. *Gaat de provincie over tot het geven van advies aan strand en badgasten? Zo ja, welk advies gaat de provincie dan geven? Zo niet, waarom niet?*

Antwoord

Zoals toegelicht in de aan uw Staten gestuurde brief (PZH-2023-845825136) sluit de provincie zich aan bij het advies van het ministerie. Dit advies is door de provincie gedeeld in een nieuwsbericht: <https://www.zuid-holland.nl/actueel/nieuws/december-2023/pfas-zeeschuim-langs-nederlandse-kust/>

Vervuiling van wateren door PFAS rijkt verder dan onze provincie. Voorafgaand aan het zwemseizoen wordt daarom door het ministerie, in overleg met o.a. provincies, gemeenten en GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst), een plan voor de communicatie geagendeerd in een ambtelijk zwemwateroverleg. Hierbij kan gedacht worden aan persberichten, adviezen op de website zwemwater.nl en flyers, maar ook aan specifiek communiceren met bepaalde groepen recreanten of het benutten van de informatieborden bij de strandopgangen van aangewezen zwemlocaties.

⁸ Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in de Rijkswateren - Concentraties in water en biota tussen 2008 en 2020, M.T.O. Jonker, april 2021

10. *Welke communicatiestrategie hanteert de provincie om het publiek bewust te maken van de aanwezigheid van PFAS in zeeschuim en de mogelijke gezondheidsrisico's? Zijn er plannen voor voorlichtingscampagnes?*

Antwoord

Zie antwoord 9.

11. *Heeft de provincie protocollen of noodplannen opgesteld om te reageren op mogelijke noodsituaties als gevolg van PFAS-verontreiniging in recreatiegebieden langs de kust?*

Antwoord

Ja, de provincie is bevoegd om een zwemverbod of negatief zwemadvies in te stellen als de waterkwaliteit of zwemveiligheid daartoe aanleiding geeft. Als de provincie gebruik maakt van deze bevoegdheid dan wordt altijd afgestemd met de gemeente en de waterbeheerder. Er is op dit moment langs de kust geen sprake van een noodsituatie.

12. *Welke verwachte economische impact heeft deze vervuiling in één van de grootste recreatiegebieden in onze provincie?*

Antwoord

Omdat er geen norm is voor PFAS in zwemwater zijn de zeewatermonsters vergeleken met de metingen genomen in recreatieplas Berkendonk in Helmond. Voor Berkendonk heeft het RIVM eerder geconcludeerd dat er veilig gezwommen kan worden. Het RIVM gaat er daarom vanuit dat als de berekende hoeveelheid PFAS vergelijkbaar is met of lager dan die in Berkendonk, zwemmen veilig is. Dit is het geval voor alle PFAS-waardes gemeten in het zeewater. Dit betekent dat zwemmen in zee voldoende veilig is.

13. *Welke inzet wil het college plegen om de PFAS kraan zsm dicht te draaien?*

Antwoord

Het zoveel als mogelijk minimaliseren van de PFAS-emissies bij bedrijven waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag zijn, is onderdeel van de reguliere VTH-werkzaamheden. Een verdere reductie van de vergunde PFAS-emissies is op korte termijn vooral afhankelijk van de in 2024 verwachte uitkomst van het door ons college ingestelde hoger beroep tegen chemiebedrijf Chemours. Daarnaast worden onze juridische mogelijkheden om emissies verder te verminderen mede bepaald door de uitwerking van de vijfde actielijn van het ministerie van 'verbetering juridisch instrumentarium'. De portefeuillehouders hebben bij de Rijksoverheid in oktober jl. nogmaals aangedrongen op wet- en regelgeving waarin toepassing van het voorzorgsprincipe bij het minimaliseren van emissies van potentieel zeer zorgwekkende stoffen (zoals PFAS) juridisch wordt verankerd. Inmiddels is voorzien in een maandelijks overleg met de staatssecretaris om de voortgang te bespreken.

Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten met een eigen zienswijze het EU-restrictievoorstel PFAS ondersteund en daarin aangedrongen op zo kort mogelijke overgangstermijnen.

14. *Transport van PFAS-houdend en ander chemisch afval: controleren havenautoriteiten wereldwijd of de hoeveelheden chemisch afval die getransporteerd worden in dezelfde hoeveelheden aankomen in andere havens?*

Antwoord

Dit valt niet onder de bevoegdheid van de provincie. Internationaal transport van gevaarlijk afval is op grond van de EVOA (EU verordening overbrenging van afvalstoffen) alleen toegestaan als daarmee door de bevoegde autoriteit van land van herkomst, doorvoer en bestemming is ingestemd. In Nederland is dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Voorafgaand aan het transport zal de aanvrager een kennisgeving moeten doen bij de bevoegde autoriteit (in NL dus ILT) voor het verkrijgen van de toestemmingen. Vervolgens dient per transport een afgiftemelding aan alle betrokken bevoegde autoriteiten te worden gedaan met daarop informatie over de soort afvalstof en het volume of gewicht. Dit meldingsformulier dient ook als transportdocument. Tijdens de overbrenging kan de ILT en andere bevoegde autoriteiten controleren of de lading qua aard, samenstelling en hoeveelheid overeenkomt met de melding. De bevoegde autoriteit in het land van ontvangst kan dit ook doen bij het ontvangende bedrijf. De precieze eisen die aan afvaltransporten gesteld worden hangen verder ook nog af van het soort afval en van het ontvangende land. Zo is export van gevaarlijk afval vanuit de EU naar niet-OESO -(Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) -landen verboden.

Zie ook de beantwoording van Gedeputeerde Statenvragen Nummer 4024 *“PFAS en ander chemisch afval: grip op afvalstromen”*

15. *Heeft de provincie overleg gevoerd met andere betrokken instanties, zoals gemeenten, waterschappen of het Rijk, om gezamenlijk actie te ondernemen tegen de PFAS-vervuiling langs de Zuid-Hollandse kust?*

Antwoord

Ja, de provincie neemt namens IPO deel aan structureel overleg met het ministerie en de koepels (Unie van Waterschappen, VNG) over PFAS. De provincie Zuid-Holland werkt daarnaast veel samen met de kustprovincies Zeeland en Noord-Holland. Zo is gezamenlijk het onderzoek naar PFAS in zeeschuim uitgevoerd en doen we gezamenlijk onderzoek naar PFAS in seaspray. De PFAS-vervuiling moet aan de bron worden aangepakt. Daarom pleit Nederland samen met een aantal andere Europese landen voor een Europees PFAS-verbod. De provincie Zuid-Holland steunt dit verbod.

16. *Is de provincie van plan om nauw samen te werken met andere kustprovincies en internationale partners om een gecoördineerde aanpak van de PFAS-vervuiling langs de kust te bevorderen? Zo ja, wat zijn de eerste stappen die daarin gezet worden?*

Antwoord

Zie antwoorden vragen 13 en 15.

17. *Onderstaanden verzoekt het college om in deze casus zoveel mogelijk gezamenlijk met de betrokken provincies en in Europees verband (waar dat aan de orde is) op te trekken en alles wat nodig is om helderheid te krijgen in oorzaak, gevolgen en oplossingen ook gezamenlijk op te pakken.*

Antwoord

Dit gebeurt al, zie antwoorden vraag 13 en 15.

Den Haag, 30 januari 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit